

Del Montseny a Palacagüina

Jaume Soler (Arbúcies, 1950). És alcalde des de 1979 i continua guanyant eleccions des del seu independentisme revolucionari. Amic personal de Daniel Ortega, enemic mortal de la dreta local, Jaume Soler encara creu que des de l'administració es pot canviar la mentalitat de la gent. És en Nic d'Arbúcies, i no pensa rendir-se.

Darrere d'aquesta generosa barba, que supera de molt les dimensions que obliga l'ortodoxia progressista, i contemplant el món des d'unes ulleres de *soisanteuitard* incansable, s'amaga un dels alcaldes més veterans i alhora més contestataris del mapa municipal d'aquest país. El 1979 va arribar a l'alcaldia d'Arbúcies (la Selva) assegurant que no venia a fer carrers sinó a canviar mentalitats. Alguns, espantats, van fer les maletes. Governa amb la Candidatura Unitària i Popular d'Arbúcies (CUPA), hereva de la secció local de l'Assemblea de Catalunya, i es declara independentista i revolucionari. El seu internacionalisme l'ha portat onze vegades a Nicaragua. És amic personal de Daniel Ortega, ex-president sandinista, i ha agermanat la seva vila amb Palacagüina. Després d'una fugaç estada al seminari de Girona, als quinze anys va començar a treballar de forner. Va compaginar la feina al forn familiar amb la d'alcaldia, però ho ha hagut de deixar per dedicar-se plenament a la tasca municipal. Arbúcies és el poble que més assemblees de veïns deu haver fet des de la transició, per arreglar el carrer es fa una consulta veïnal, i des que l'Ajuntament és democràtic, la bandera espanyola no ha onejat mai al balcó.

I així setze anys, governant amb la majoria dels vots dels seus ciutadans i amb l'hostilitat manifesta i alguns cops virulenta de la dreta local. En la passada campanya electoral va aparèixer una pancarta a la plaça que deia "Això no és Cuba, és Arbúcies". L'endemà en va aparèixer una altra, penjada per un grup de joves, que responia: "Això no serà mai ArbúCiUe\$". A les municipals de 1991 va superar CiU per 40 vots. El passat 28 de maig va augmentar aquesta diferència fins a 460 vots, mantenint la majoria absoluta al consistori. A Arbúcies, per l'esquerra, només es presenta la CUPA. Ni el PSC, ni IC ni ERC han volgut trencar mai la unitat al voltant de Soler. Malgrat tot això, ell rebutja que el qualifiquin com un alcalde fora del normal perquè segons ell el que no és normal és aquest país.

—Vostè, fora d'Arbúcies està vist com un alcalde atípic. Accepta aquest paper?

—No, en absolut. El nostre treball municipi-

pal en aquests setze anys és un treball de normalitat. Les veus que ens atorguen atipisme i excepcionalitat són les mateixes que interessadament defensen un estil de país que precisament no és normal. El nostre únic orgull és intentar ser normals en un context que nacionalment i socialment no és massa normal.

—Quin és el país normal?

—El país normal seria el que hagués assolit un nivell de sobirania nacional satisfactori, que per nosaltres vol dir la independència, i en què les classes populars, pel sol fet de ser majoria, tinguessin el protagonisme en el nivell social, polític i econòmic.

—Quin és el secret que permet a la CUPA estar setze anys a l'alcaldia?

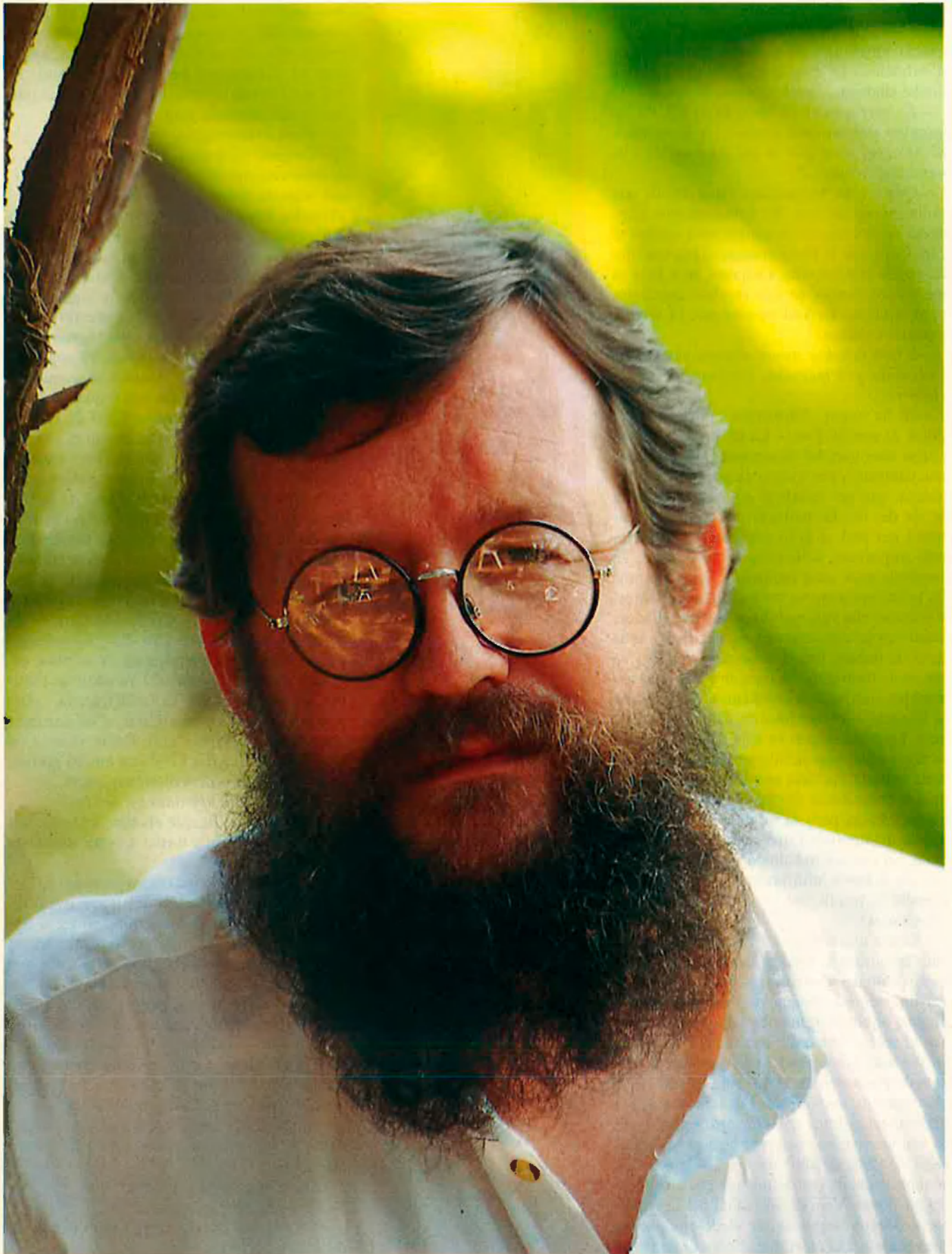
—Primer, la claredat conceptual. Nosaltres no utilitzem el doble llenguatge, ni quan ens presentem a les eleccions ni quan gestionem. Intentem mantenir la màxima coherència tant en el discurs com en la praxis política. Segon, entendre la política com un treball de vinculació directe amb la comunitat a la qual serveixes. Per tant, no quedar-se en un discurs doctrinari i ideològic, sinó aconseguir resultats pràctics a través de la praxis quotidiana. Tercer, la coherència al llarg d'aquests anys.

—La memòria popular diu que el seu activisme va començar al Centre Parroquial d'Arbúcies.

—Sí. Era l'aglutinador físic del treball que es feia a Arbúcies, i permetia fer activisme cultural. Va ser el meu primer àmbit on vaig començar a moure'm.

—I la CUPA com es va crear?

—Som els hereus a Arbúcies, de l'Assemblea de Catalunya, organitzada a l'Assemblea Democràtica d'Arbúcies. Llavors, a l'Assemblea, hi eren representats CDC, PSC i PSUC, però el nucli numèric més nombrós érem els independents, amb una militància majoritàriament independentista. A partir de les circumstàncies específiques d'Arbúcies, on hi havia una dreta dura i franquista controlada per dues o tres famílies, l'anàlisi política era molt simple: per intentar vèncer aquesta dreta era necessari que les forces democràtiques antifranquistes mantinguéssim aquella unitat. Malgrat que a nivell global els partits ja començaven a dir que calia enterrar l'Assemblea de Catalunya, a Arbúcies es va arribar a

un pacte local per mantenir l'assemblea fins a les municipals. A l'octubre de 1978 es decideix enterrar l'Assemblea Democràtica d'Arbúcies i es crea la CUPA, que aglutina també sindicats, i professionals diversos.

—*Es cert que el 1979 quan la CUPA va guanyar per primera vegada les municipals hi va haver gent que va fer les maletes i va marxar d'Arbúcies?*

—Que va fer les maletes i que va dir que volia marxar és cert. Es pensaven que l'endemà es trobarien a la cuneta amb un tret al cap. Com que la dreta encara estava encallada en els seus records, i suposo, amb la seva mala consciència, es van produir anècdotes com aquesta. Es van pensar que la CUPA passaria comptes.

—*L'han intentat treure alguna vegada de l'alcaldia per mètodes, diguem-ne, extraelectorals?*

—Hi ha hagut campanyes constants dels grups de pressió locals. En els primers mesos i anys eren gairebé continuades. Hi va haver una campanya per trencar la normativa urbanística, que per nosaltres era clau. Utilitzant la via del fet, la indústria principal d'Arbúcies i per tant el grup econòmic i de poder més important, saltant-se la normativa, va construir unes naus industrials sense permís. La nostra resposta va ser paralitzar les obres. Aleshores ells van mobilitzar els treballadors dient-los-hi que estaven en perill els seus llocs de treball. Era el novembre del 79 i va ser molt traumàtic. Vam convocar una assemblea amb tots els treballadors per explicar la situació i les sortides de futur que donàvem. La primera part va anar molt bé, però a la segona part vam polititzar excessivament el tema pensant que fent una proclama inflamada a la consciència de classe dels treballadors ho resoldríem, però va ser pitjor. L'assemblea estava manipulada i una mica més i ens peguen, no tots els treballadors però sí els gossos que hi havia infiltrats entre ells. Aquí vam aprendre moltes lliçons.

—*Quines?*

—Doncs una d'elles és no confondre el vot amb la militància i no demanar a un votant el que es demana a un militant. Encara hi va haver una segona campanya per obligar-nos a plegar, aquesta molt més ben programada. Tot el sector econòmic industrial d'Arbúcies va fer boicot econòmic a l'Ajuntament deixant de pagar des del primer dia, desde 1979, els impostos municipals. Era una campanya obertament política que es va accentuar quan es van acostar les segones eleccions municipals, el 1983. L'objectiu era col·lapsar-nos econòmicament per demostrar que no podíem gestionar. Vam decidir tallar per la via directa. Mesos abans de les eleccions encara convocàrem una assemblea de tot el poble on

“Quan vam guanyar, hi va haver gent que va fer les maletes. Es pensaven que l'endemà es trobarien a la cuneta amb un tret al cap.”

“Jo em sento sandinista a Nicaragua i independentista d'esquerres a Catalunya, que és una manera d'assumir valors equivalents.”

ens dedicàrem a llegir una per una les factures que debíem com a consistori i llegir els rebuts dels morosos, també un per un, intentant ser exhaustius i pedagògics. La suma final era favorable a l'ajuntament i aconseguírem conscienciar la gent.

—*Però va aconseguir cobrar?*

—Després exercírem l'autoritat que com a ajuntament ens pertocava i decidírem embargar aquests senyors. Quan vam trobar un recaptador disposat a jugar-se la cara per anar a embargar aquestes empreses, les forces d'ordre públic —concretament la Guàrdia Civil perquè la nostra policia municipal no ha portat mai armes— van començar a jugar al gat i a la rata. Quan nosaltres els demanàvem suport no ens el donaven, tot i que alguna vegada, quan el recaptador arribava, el pegaven. Després dels incidents apareixien sospitosament a “protegir” l'empresa a requeriment de l'empresari. El Governador Civil de Girona també ens negava sistemàticament el seu suport fins que finalment vam recórrer a mecanismes d'acció directa. Els set regidors, amb sacs de dormir, van anar al Palau de la Generalitat a entrevistar-nos amb el senyor Macià Alavedra, per demanar-li que fes d'intermediari amb el virrei perquè aquest truqués al Governador Civil i es fes complir la llei. En cas que no es complís estàvem disposats a tancar-nos al Govern Civil. Alavedra es va posar les mans al cap i va dir: “mètodes de l'Assemblea de Catalunya no, si us plau, estem en una altra època”. Li va sortir de l'ànima. La qüestió és que va fer la trucada, i després anàrem al Govern Civil, d'on sortírem quatre hores després amb l'autorització de suport de la Guàrdia Civil que ens va permetre executar les ordres d'embargament.

—*Avui ja estan tancades les ferides?*

—Tancades no perquè els tics, tot i que són persones noves, han tornat a sortir durant la campanya electoral.

—*Què ha passat en aquesta campanya?*

—Fa quatre anys, Miquel Roca i Antoni Comas en els dos mítings que van fer a Arbúcies, ens va acusar de ser sandinistes. En Roca va dir textualment: “no podem dir que no han treballat, perquè han fet molt, no podem dir-los socialistes, perquè són tan o més nacionalistes que nosaltres. El que són és sandinistes, representen un model caduc”. Ara ja no diuen això, però van penjar una pancarta acusant-nos de castristes. La pancarta deia “Això no és Cuba, és Arbúcies”.

—*El fet és que vostè ha anat diverses vegades a Nicaragua i a altres països de l'àrea com Cuba...*

—Onze viatges en deu anys.

—*Per què aquests viatges?*

—En primer lloc he tingut molta cura de fer-los en període de vacances i pagant-me'ls

jo de la butxaca. Ho he fet perquè la dreta no pugui fer demagògia ni pugui esquitxar uns plantejaments ètics com són els de la solidaritat internacional. Els primers viatges van ser molt personals, però a partir del 86 o del 88 amb l'agermanament amb Palacagüina, entenem que és assumit per un sector suficientment ampli del poble.

—*Però aquests viatges també són fruit d'una simpatia ideològica, suposo.*

—Total, sí. I que no hem amagat mai. És un reconeixement al treball a favor de les majories que ha dut a terme el Front Sandinista.

—*Vostè se sent sandinista?*

—Jo em sento sandinista a Nicaragua, i independentista i d'esquerres a Catalunya, que és una manera d'assumir valors equivalents en un context diferent. El que no he fet mai és la simplificació i la ingenuïtat de fer traslacions automàtiques.

—*Quan va arribar a l'alcaldia va dir que no venia a fer carrers sinó que venia a canviar la mentalitat de la gent. Setze anys després, hi ha més carrers nous o més mentalitats noves?*

—Espero que hi hagi les dues coses. De carrers nous de segur que n'hi ha i de mentalitats noves crec que també. És impossible que un model polític com el nostre sobrevisqui sense que hàgim avançat en la línia de canviar les mentalitats. No entenem el treball municipal sense gestió, però el treball municipal també dóna elements per aconseguir una societat nova.

—*Vostè es defineix rebel. Com es pot ser rebel avui?*

—Primer intentant ser seriós en els plantejaments. Anar al fons de les qüestions, sent radical, però no necessàriament extremista. Per tant, intentar fonamentar la praxis política amb conceptes clars. I no emparar-se mai amb el que és moda avui en política que és el màrqueting. El màrqueting desvirtua el discurs: el pot fer enlluernador i brillant, però al darrere no hi ha res. Sóc rebel davant un context nacional que no accepto, i que em porta a rebutjar la Constitució Espanyola i l'Estatut com a fil conductor d'aquesta Constitució. Per tant sóc rebel no acceptant el que majoritàriament la gent s'empassa.

—*S'empassa i vota.*

—Vota perquè s'ho empassa. Si l'acció política majoritària de les forces polítiques fos alguna cosa més que quatre anys per preparar

—**La seva és una barba castrista?**

—**Tinc la barba que tinc, entre d'altres coses perquè tinc molt poc pèl. No tinc una barba serrada, com aquesta gent que no se la poden deixar llarga perquè no la poden aguantar. Tinc molta mandra d'afaitar-me o d'anar al perruquer. Com va dir una vegada Santiago Russinyol a Arbúcies, on va viure els seus dos últims anys de vida, quan se li va preguntar per què portava barba: "en porto perquè d'aquesta manera no m'haig de rentar la cara cap dia".**

—**No és una barba ideològica, doncs?**

—**Evidentment, als 19 anys o vint, quan vaig acabar el servei militar, hi havia un element ideològic de rebel·lia. Ara no he canviat d'idees, la rebel·lia la continuo tenint, però la barba és fruit de la comoditat.**

el màrqueting per vendre un producte i després oblidar-se del que ha promès... Si la política fos des de la base, vinculant els sectors populars a les decisions que es van prenent, evidentment la gent tindria un altre nivell de consciència i canviaria de vot.

—*Tots els intents d'articular una alternativa política a nivell nacional amb plantejaments homòlegs als de la CUPA no ha acabat de reeixir mai. L'últim exemple potser seria el cas de l'Assemblea d'Unitat Popular (AUP).*

—La CUPA és una anècdota local no extrapolable. Que aquest referent no ha reeixit és cert. Però articular un projecte rupturista costa molt, tant pel context, que ens és advers, com per les contradiccions pròpies, que no vull amagar.

—*Quines són aquestes contradiccions?*

—L'AUP es va fer amb una voluntat idealista en un primer moment, pensant que la confluència de diferents sectors podia arribar a reeixir en un projecte nou. Però la realitat ha estat més dura i s'ha demostrat que hi havia en el projecte molta gent a l'expectativa però sense voluntat de fusionar-se ni d'abandonar protagonismes anteriors. Evidentment, la ràtzia olímpica tampoc no ens ha ajudat a fer treball polític normal. Hem dedicat tots els esforços a això, entre altres coses perquè la militància més activa i preparada ha passat uns dos anys a la presó.

—*Recentment l'Audiència Nacional ha dictat sentència i ha demanat l'indult per aquells independentistes que haurien de complir penes de presó. Es pot parlar d'un punt i final satisfactori?*

—No, en absolut. L'indult només és un reconeixement de l'error tècnic que es va fer amb aquestes detencions. L'indult reconeix que l'operació Garzón va ser una operació eminentment política. Com que no ho poden explicitar, recullen la pressió política en forma d'indult.

—*S'ha plantejat mai un horitzó polític personal fora d'Arbúcies?*

—Estic molt vinculat a aquest racó del Montseny que és el meu poble i no tinc ganes d'abandonar-lo.

—*Tota la vida nedant contra corrent esgotaria a qualsevol. Quin és el seu dopatge?*

—Nedar contra corrent ha estat la pròpia recàrrega personal i ideològica davant la trista misèria de la gestió quotidiana. **Pere Martí**